

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Katılım Finans Muhasebe Standardı-1 ile Faizsiz Finans Muhasebe Standardı-1 Arasındaki Farklılıklara Bir Bakış ve İçerik Analizi ile Değerlendirme

A Look At The Differences Between Participation Finance Accounting Standard-1 and Interest-Free Finance Accounting Standard-1 and Evaluation with Content Analysis*

Muhammet Mustafa KISAKÜREK

Prof. Dr., İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
mkisakurek@ksu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-2351-4314

Ayşe Zeynep KARCI

Doktora Öğrencisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı
zeynepkarcı1@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0002-4063-1857

Öz: İnsanların farklı hassasiyetlerinden dolayı tasarruflarını ekonomiye kazandırmak amacıyla faizsiz bankacılık sistemine olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Faizsiz finans kuruluşları, temelde kâr-zarar ortaklığına dayanan, İslamî kuralları esas alan ve yatırımcılara alternatif finansman sağlayan finans kuruluşlarıdır. Bu kuruluşların başında katılım bankaları gelmektedir. Katılım bankaları, Türk Ticaret Kanunu ve Bankacılık Kanunu'na göre, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) düzenlemeleri ile Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayınlanan Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na (TFRS) uymak zorundadır. Katılım bankalarının faizsiz finansın temel ilkelerine uygun bir şekilde raporlama yapmaları gerekmektedir. Oluşan bu ihtiyaç sonucunda KGK, birçok İslam ülkesinde faizsiz finans sektörünü düzenleyen standartları esas alarak, Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarını (FFMS) yayınlamıştır. Bu standart seti, 1 adet kavramsal çerçeve ve 27 adet muhasebe standardından oluşmaktadır. KGK 29 Aralık 2023'te FFMS-1'i revize Katılım Finans Muhasebe Standardı-1 (KFMS-1)'i yayınlamıştır. KFMS-1'de faizsiz bankacılık işlemlerine bireysel emeklilik ve sigortacılık işlemleri de eklenmiştir. Bu çalışmada, FFMS-1 ve KFMS-1 incelenmiş, bu standartlar arasında mukayese yapılarak benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca farklılıkların belirlenmesi amacıyla kelime bulutu ve kelime kombinasyonu analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Faizsiz finans, faizsiz bankacılık, bireysel emeklilik, sigortacılık.

Abstract: The increasing need for an interest-free banking system has become evident due to the diverse sensitivities of individuals regarding the integration of their savings into the economy. Interest-free financial institutions primarily operate on the basis of profit-loss sharing, adhering to Islamic principles, and providing alternative financing options to investors. The leading entities in this sector are participation banks. According to the Turkish Commercial Code and the Banking Law, participation banks must comply with the regulations of the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) and the Turkish Accounting Standards (TAS) and Turkish Financial Reporting Standards (TFRS) issued by the Public Oversight Accounting and Auditing

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

*Geliş Tarihi:*12.07.2024

*Kabul Tarihi:*23.04.2025

*Yayın Tarihi:*30.04.2025

Atıf: Kısakürek M.M. & Karcı, A.Z. (2025). Katılım finans muhasebe standardı-1 ile faizsiz finans muhasebe standardı-1 arasındaki farklılıklara bir bakış ve içerik analizi ile değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 469-490. Doi: 10.33437/ksusb.1515184

Standards Authority (KGK). Participation banks are required to report in accordance with the fundamental principles of interest-free finance. Consequently, KGK has issued the Interest-Free Finance Accounting Standards (IFFAS), which are based on the standards regulating the interest-free finance sector in many Islamic countries. This set includes a conceptual framework and 27 accounting standards. On December 29, 2023, KGK revised and published the Participation Finance Accounting Standard-1 (PFAS-1), incorporating individual retirement and insurance transactions into interest-free banking processes. This study examines IFFAS-1 and PFAS-1, comparing these standards to highlight similarities and differences. Additionally, a word cloud and word combination analysis were conducted to identify distinctions.

Keywords: Interest-free finance, interest-free banking, private pension, insurance.

GİRİŞ

Gelişen ekonomi, dijitalleşme ve finansal piyasalar sonucunda ülkeler arası ekonomik ilişkiler artmıştır. Bu durum insanların tüketim alışkanlıklarını çeşitlendirerek değiştirmiş, işletmelerin de lojistik maliyetlerini düşürmek amacıyla pazara daha yakın bölgelerde üretim yapma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Finansal sistemin globalleşmesi sonucunda, para ve sermaye hareketleri yoğunlaşarak çeşitli finansman enstrümanlar kullanılmaya başlanılmıştır. Hem tüketiciler açısından hem de üreticiler açısından bu yeni durumla ilgili daha çok finans kaynağına ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Bu noktada hem tasarruf sahiplerinin tasarrufunu değerlendirebilmek hem de tüketicilerin ve üreticilerin ihtiyaç duyduğu finansman ihtiyacına karşılık bir alternatif olarak “faizsiz bankacılık sistemi” ortaya çıkmıştır. Bu nedenle finansal sistemin dışında kalan kesimin finansal sisteme dahil edilebilmesi için İslamî inançlara uygun finansman modelleri geliştirilmiştir. Böylece finansman ihtiyacı olan işletmelere yeni enstrümanlar sunma imkânı doğmuştur. Katılım bankacılığı modelinde faaliyet gösteren kurumlar, kendi prensiplerine ters düşmemek koşuluyla, klasik bankaların yaptıkları hemen hemen tüm işlemleri farklı yöntemlerle ve faizsiz finansman esasları çerçevesinde yapan kuruluşlardır. Temel amaçları ise; faiz hassasiyeti olan kesimlerin yastık altında kalan atıl sermayelerini, milli ekonomiye kazandırabilmektir (Özulucan ve Deran, 2001: 85). Böylece bir taraftan finans sektörüne kanalize edilen sermaye miktarının daha da genişletilmesi ve zenginleştirilmesi, diğer taraftan sermayeye daha kolay, daha ucuz maliyetle ve farklı finansal enstrümanlarla ulaşılması hedeflenmiştir.

Faizsiz finans sistemi temelini İslam Hukuku’ndan almaktadır. Kur’an, sermayenin ve emeğin ücretlendirilmesinde ve gelirin dağılımında sosyal adaletin sağlanabilmesi amacıyla faizi yasaklamıştır (Özdemir, 2010: 62-63; Taşkın, 2021: 81). Dini hassasiyeti olanların tercihleri, faizsiz finans sektörünün büyümesine, faizsiz finans kuruluşlarının (FFK) yaygınlaşmasına, geleneksel finansal yatırım araçları ve sözleşmelerin İslamî kurallara uygun türevlerinin oluşmasına katkı sağlamıştır (Kaya ve Utku, 2021: 694).

Türkiye’de faizsiz finans kuruluşlarının çatısı altında bulunan faizsiz bankacılık sistemi, katılım bankaları adı altında faaliyetlerini sürdürmektedir. Katılım bankaları, ekonomik ihtiyaçlar sonucu oluşan, fon toplama ve fon kullanma yönü ile faaliyetlerini katılımcılarla birlikte yürüten, faiz temeline dayanmayan finansal kuruluş çeşididir (Gökçen ve Gönen, 2017: 62).

Türkiye’de faizsiz finans kuruluşları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu mevzuatına tabi oldukları için TMS ve TFRS’ye göre finansal raporlarını yayınlamaktadırlar (Kaya ve Utku, 2021: 332). Katılım bankaları fon toplama ve kullandırma gibi faaliyetlerini kâra veya zarara katılma esasına dayandırmıştır. Katılım bankaları, mali tabloların düzenlenmesinde ve finansal işlemlerin muhasebeleştirilmesinde diğer bankalardan ayrılmaktadır. Bu ayrışma ile birlikte katılım bankalarının faizsiz finans ilkelerine ve faaliyet esaslarına uygun bir şekilde muhasebe ve raporlama işlemlerini yapma zorunlulukları ortaya çıkmıştır (Kartal ve Ay, 2019: 80). Bundan dolayı KGK 2019 yılında, faizsiz finans alanında yayımlanan uluslararası standartların ülkemizde de uygulanabilmesi için Faizsiz Finans Muhasebe Standartları’nı (FFMS) yayınlamıştır. KGK faizsiz bankacılık işlemlerinin kapsamını daha da genişletmek amacıyla daha önce yayınladığı FFMS-1’i revize ederek KFMS-1 Standardını yayınlamıştır. Bu yeni standartla faizsiz finans sistemi içerisinde faizsiz bankacılığın yanı sıra bireysel emeklilik ve sigortacılık işlemleri de tanımlanmıştır. Bu çalışmada, KGK tarafından yayımlanan FFMS ile KFMS

karşılaştırılarak, benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca farklılıkların daha belirgin bir biçimde takip edilebilmesi amacıyla kelime bulutu analizi yapılmıştır.

KATILIM BANKALARI, KATILIM BANKALARININ AMACI VE TARİHÇESİ

Katılım bankaları, mali sektörde faaliyet gösteren, kullanıcılarına bankacılık hizmetleri sunan ve reel ekonomiyi finanse eden kuruluşlardan bir tanesidir. Katılım bankaları, tasarruf sahiplerinden elde ettikleri fonları, faizsiz finansman prensiplerine uygun olarak ekonomi içerisinde değerlendirirler. Oluşan kâr ya da zararı ise tasarruf sahipleri ile paylaşırlar. (TKBB, 2024). Başka bir ifadeyle, Katılım bankacılığı, “faize dayalı herhangi bir bankacılık işlemi yapmama temel ilkesi” ile ortaya konulan ya da “faizsiz bankacılık esasını” şiar edinerek geleneksel bankaların yaptığı çoğu bankacılık işlemi (sermaye piyasası işlemleri, finansal kiralama, sigortacılık, takas gibi) “kâr-zarar ortaklığı” prensibiyle yapma amacı ile ekonomiyi kazandırılmış bir bankacılık modelidir (Özulucan ve Özdemir, 2010: 7). Bu nedenle günümüzde katılım bankacılığının birincil derecede önem arz eden amacı, “faiz hassasiyeti olan bireylere ait tasarrufları finans sektörüne/milli ekonomiyi kazandırmak, ürün (finansal enstrümanların ya da portföy) çeşitliliğini artırabilmek ve mevcut ürünlerin kullanım alanlarını genişleterek sektör içindeki fon toplama ve fon kullandırma açısından hak ettiği konuma gelebilmektir (Temel ve Demir, 2023: 48,50).

Tablo 1. Türkiye’de katılım bankacılığının tarihçesi

Kuruluş Yılı	Katılım Bankasının Adı
1983	Özel Finans Kurumları
1985	Albaraka Türk, Faisal Finans
1989	Kuveyt Türk
1991	Anadolu Özel Finans Kurumu
2005	Türkiye Finans Katılım Bankası
2015	Ziraat Katılım Bankası
2016	Vakıf Katılım Bankası
2019	Emlak Katılım Bankası
2023	Dünya Katılım Bankası T.O.M. Katılım Bankası (dijital banka) kuruldu. Hayat Finans Katılım Bankası (dijital banka) kuruldu.

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü gibi 2024 yılı itibarıyla Türkiye’de 9 adet katılım bankası faaliyet göstermektedir. 2005’ten itibaren özel finans kurumlarının adı katılım bankası olarak değiştirilmiştir.

FAİZSİZ FİNANS MUHASEBE STANDARTLARI

KGK, faizsiz finans alanında yayımlanan uluslararası standartların ülkemizde uygulanabilmesi için 2019 yılında Faizsiz Finans Muhasebe Standartları’nı (FFMS) yayınlamıştır. Bu standart seti 1 adet kavramsal çerçeve ve 27 adet muhasebe standardından oluşmaktadır. Standartların isimleri aşağıda sıralanmıştır:

FFMS 1-Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama

FFMS 3-Mudârebe Finansmanı

FFMS 4-Müşâreke Finansmanı

FFMS 7-Selemler ve Alt Selemler

FFMS 8-İcâre ve İcâre Müntehiye Bitimlilik

FFMS 10-İstisnâ ve Alt İstisnâ

FFMS 14-Yatırım Fonları

FFMS 16-Yabancı Para İşlemleri ve Yurtdışındaki İşletmeler

FFMS 21-Varlıkların Transferine İlişkin Açıklamalar

FFMS 23-Konsolidasyon

FFMS 24-İştiraklerdeki Yatırımlar

FFMS 26-Gayrimenkul Yatırımları

FFMS 27-Yatırım Hesapları

FFMS 28-Murâbaha ve Diğer Vadeli Satışlar

FFMS 30-Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açından Dezavantajlı Taahhütler

FFMS 31-Yatırım Vekâleti (EI-Vekâle Bi'l İstithmar)

FFMS 32- İcare

FFMS 33-Sukuk, Pay ve Benzeri Araçlara Yapılan Yatırımlar

FFMS 34-Sukuk Sahipleri İçin Finansal Raporlama

FFMS 35-Risk Yedekleri

FFMS 36- Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının İlk Kez Uygulanması

FFMS 37- Vakıflar İçin Finansal Raporlama

FFMS 38- Vaat, Opsiyon ve Korunma

KFMS 39- Zekâta İlişkin Finansal Raporlama

KFMS 40- Katılım Finans Pencere Modeline İlişkin Finansal Raporlama

KFMS 41- Ara Dönem Finansal Raporlama

FFMS T1- Katılım Esaslı Faaliyet Gösteren Sigorta ve Bireysel Emeklilik Şirketlerinin Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama

FAİZSİZ FİNANS MUHASEBE STANDARTLARI VE KATILIM FİNANS MUHASEBE STANDARTLARININ MUKAYESESİ

Temel Bilgiler Açısından İçerik Mukayesesi

Tablo 2. Temel bilgiler açısından içerik mukayesesi

	FFMS-1	KFMS-1
Bölüm Sayısı	8 bölümden oluşmaktadır	3 bölümden oluşmaktadır.
Standardın Adı	Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama	Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar
Yürürlük Tarihi	<ul style="list-style-type: none">01.01.2020 ve sonrası hesap dönemlerini kapsamaktadır.	<ul style="list-style-type: none">01.01.2024 ve sonrası hesap dönemlerini kapsamaktadır.
Kapsamı	Katılım bankaları	<ul style="list-style-type: none">Katılım bankaları ve diğer faizsiz işlem yapan finans kuruluşları
Standardın Amacı	Bulunmaktadır.	<ul style="list-style-type: none">Bulunmamaktadır.
Varlık, Yükümlülük, Nakit ve Nakit Benzerleri, Kontrol, Gelir, Gider, Tarihi	Bulunmaktadır.	<ul style="list-style-type: none">Bulunmamaktadır.

Maliyet, Katılım Finans Kuruluşları, Ortaklara Ait Özkaynaklar, Özkaynak Benzeri, Özel Amaçlı İşletme, Sukuk, Zekât Gibi Kavramların Tanımları		
---	--	--

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

FFMS-1; standardın kapsamı, genel hükümler, finansal tablolardaki genel açıklamalar, tablolardaki sunum ve açıklamalar, muhasebe politikalarındaki değişikliklerin uygulanması, önceki dönemin finansal tablolarındaki hataların düzeltilmesi ve yürürlük tarihi olmak üzere 8 alt başlıktan oluşmaktadır. Standardın eklerinde ise finansal tabloların hazırlanış şekli ile ilgili örnekler verilmiştir. KGK standartta, faizsiz finans kuruluşlarının yayınlama zorunluluğu olan finansal tabloların içerikleri hakkında ve finansal tablolar hazırlanırken uyulması gereken birtakım hususlar hakkında bilgiler vermiştir. Bu kapsamda, muhasebe politikalarındaki değişikliklerin uygulanması, muhasebe tahminleri ve önceki dönem finansal tablolardaki hataların düzeltilmesi konularına da açıklık getirmiştir. Ayrıca, kullanılan para biriminin, olağandışı kısıtlamaların, fıkhi hükümlerin yasakladığı kazanç ve harcamaların, varlıklara ilişkin risk yoğunlaşmalarının, şarta bağlı olayların, bloke hesapların, ilişkili taraflarla işlemlere ilişkin açıklamaların finansal tablolarda nasıl görüneceği hususunda bilgiler verilerek açıklamalar yapılmıştır. Tablolardaki sunum ve açıklama başlığı altında ise finansal durum tablosu, gelir tablosu, nakit akış tablosu, ortaklara ait öz kaynak değişim tablosu, kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu, zekât ve sadaka fonunun kaynaklarının kullanımı tablosu, karz fonunun kaynakları ve kullanımı tablosu gibi mali tabloların oluşturulmasıyla ilgili karşılaşılabilecek konular hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

KFMS-1 üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yer alan hükümler genel niteliktedir. İkinci bölümde yer alan hükümler ise sadece katılım bankaları ve benzeri katılım finans kuruluşlarına uygulanmaktadır. Birinci bölümde standardın anlaşılması amacıyla kavramların tanımlarına yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde katılım finans kurumları için tam bir finansal tablolar seti oluşturulmuştur. Bu tablolar; finansal durum tablosu, gelir ve diğer kapsamlı gelir tablosu, finansal raporlama dönemine ilişkin ortaklara ait özkaynak değişim tablosu, finansal raporlama dönemine ilişkin nakit akış tablosu, finansal raporlama dönemine ilişkin yönetilen bilanço dışı varlıklara ait değişim tablosu ve önemli muhasebe politikaları ve diğer açıklamaları içeren dipnotlardır. Üçüncü bölümde de KFMS-1’de yapılan değişikliklerin diğer KFMS’lere yansımalarına yer verilmiştir.

KGK, FFMS-1 No.lu standardın hem ismini hem de içeriğini değiştirerek 29.12.2023 tarihinde revize etmiştir.

KGK, 21.05.2019’da Faizsiz Finans Muhasebe Standardı-1 (FFMS-1) “Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama” adlı bir standart yayınlamıştır. Bu standart 29 Aralık 2023’te revize edilerek Katılım Finans Muhasebe Standartları-1 (KFMS-1) “Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar” adını almıştır. Böylece FFMS-1 No.lu standardın ismi değişmiştir.

Çalışmanın ilerleyen kısımlarında revize edilmeden önceki haline FFMS-1, revize edildikten sonraki haline ise KFMS-1 denilmiştir.

Yürürlük tarihi açısından bakıldığında; FFMS-1 01.01.2020 ve sonrası hesap dönemlerini kapsarken, KFMS-1 01.01.2024 ve sonrası hesap dönemlerini kapsamaktadır.

FFMS-1 faizsiz finans kuruluşlarını sadece katılım bankaları adı altında değerlendirmiştir. KFMS-1 ise özel finans kuruluşları başlığı altında katılım bankaları bölümlerden ilki tüm kuruluşlar için geçerliken ikincisi sadece katılım bankaları ve benzeri faizsiz işlem yapan finans kuruluşlarının da uyması gereken standartları içermektedir. Böylece KFMS-1 özel finans kuruluşları başlığı altında faizsiz işlem yapan finans kuruluşlarını katılım bankaları ve diğer faizsiz işlem yapan finans kuruluşları olmak üzere 2 başlık altında incelemiştir.

FFMS-1'de standardın amacı belirtilmemişken KFMS-1'de standardın amacı belirtilmiştir. KFMS-1'in amacı; finansal tabloların sunumu ile ilgili genel hükümleri ve finansal tabloların yapısı ile ilgili asgari hükümleri belirlemeyi, gerçeğe uygun sunumun sağlanmasını ve kuruluşun finansal tablolarının önceki dönemlere ait finansal tablolar ile ve diğer kuruluşların finansal tabloları ile karşılaştırılabilir olmasını hedeflemiştir. Bu amaç doğrultusunda finansal tabloların karşılaştırılabilir olmasını kolaylaştıracak mali tabloların yapısına dair tavsiyeler sunmuştur.

KFMS-1 kapsam olarak daha geniştir. FFMS-1 hukuki yapısı, kurulduğu ülke ya da ölçeğinden bağımsız tüm katılım bankaları için geçerliyken; KMSF-1 katılım bankalarının yanı sıra vakıf kuruluşları, katılım finans toplu yatırım programları, katılım sigortacılık şirketleri ve bu kuruluşlara ait özel amaçlı işletmeler için geçerlidir. KMSF-1 katılım finans esas ve standartlarıyla uyumlu ürün ve hizmet için bilgi sunmak isteyen tüm kuruluşlara ve işletmelere uygulanacak biçimde kurgulanmıştır.

Bir diğer farklılık ise, KFMS-1'de varlık, yükümlülük, nakit ve nakit benzerleri, kontrol, gelir, gider, tarihi maliyet, katılım finans kuruluşları, ortaklara ait özkaynaklar, özkaynak benzeri, özel amaçlı işletme, sukuk, zekât gibi birtakım kavramların tanımına yer verilmiştir. Bu tanımlara aşağıda değinilmiştir (www.kgk.gov.tr, 2024):

Varlık: Geçmişte gerçekleşen bir işlem, olay ya da durumun sonucu olarak ortaya çıkan; işletmenin mülkiyetinde bulunan, üzerinde denetim yetkisi olan ve gelecekte ekonomik fayda sağlaması beklenen bir ekonomik değerdir.

Nakit ve Nakit Benzerleri: Kuruluşun banka veya benzeri finansal kurumlarda, talep ettiğinde tamamını çekebileceği yerli ya da yabancı para cinsinden bulunan mevduatlarını kapsar. Kıymetli madenler (örneğin altın, gümüş, pırlanta) bu kapsama dahil değildir.

Kontrol: Kuruluş, bir varlıktan veya işletme mülkiyetinden kaynaklanan tüm risklere ve getirilere önemli ölçüde sahip olduğunda ve aşağıdaki her iki şartı da uygun bir şekilde sağladığında ilgili varlığı ya da işletmeyi kontrol etmektedir:

i. İlgili varlıktan veya işletme ile olan ilişkisinden ötürü değişken getirilere doğrudan maruz kalması (negatif getiri olduğunda) ya da bu getirilerde hak sahipliğinin bulunması. (Pozitif getiri olduğunda),

ii. Bu getirileri ilgili varlık veya işletme üzerinde bulunan gücü ile etkileyebilme imkânının olması.

Gider (Zarar Dâhil): Mali tabloların kapsadığı dönemde, ortakların yaptıkları yatırımlar (ya da ortaklara yapılan dağıtımlar) veya özkaynak benzeri sahiplerinin çektiği (veya yatırdığı) tutarlar hariç, varlıklarda oluşan brüt azalışlar ya da yükümlülüklerde oluşan brüt artışlar veyahut ikisinin birleşimine gider denir.

Tarihi Maliyet: Bir varlığın satın alma fiyatı ya da elde etme maliyeti ile kuruluşun katlandığı diğer tüm giderlerin (gümrük ve diğer satın alma vergileri; satın alma, taşıma ve yükleme ücreti; sigorta giderleri ve varlık ile doğrudan ilgisi bulunan diğer giderler) toplamından oluşur.

Gelir:

i. Taahhüt edilen mal ya da hizmetlerin, kuruluşun bu mal ya da hizmetler karşılığında hak elde etmeyi beklediği bedeli yansıtan bir miktarda müşteriye devri,

ii. Mali tablolarının kapsadığı dönemde kuruluşun; alım-satım, yatırım, hizmet sunumu ve yönetilen bilanço dışı varlıklara ait yatırım yönetimi gibi diğer kâr amaçlı faaliyetleri neticesinde varlıklarda oluşan brüt artışlar ya da yükümlülüklerde oluşan brüt azalışlar veyahut her ikisinin bir birleşimidir.

Katılım Finans Kuruluşları (Kuruluşlar veya KFK'ler): Katılım finans esas ve standartları uyarınca sermaye piyasası, bankacılık, sigortacılık vb. faaliyetleri gerçekleştiren ve katılım finans esas ve standartları uyarınca ürün ve hizmet sunan geleneksel finans kuruluşlarının bireysel raporlama yapan şubelerini, bölümlerini ve bu kuruluşlarla alakalı özel amaçlı işletmeleri (ÖAİ) de kapsayan finans kuruluşlarıdır.

Yükümlülük: Kuruluşa karşı hukuki olarak ileri sürülebilen ve kuruluştan ekonomik kaynakların çıkışı ile sonuçlanan, özkaynak benzeri haricindeki mevcut (hukuki ya da zımni) mükellefiyetlerdir. Yükümlüğünün kaynağını geçmişte gerçekleşen bir işlem, olay ya da koşul oluşturur. Ekonomik olarak dezavantajı bulunmadığı sürece geleceğe ait bir taahhüt, mevcut bir yükümlülük olarak dikkate alınamaz.

Ortaklara Ait Özkaynaklar: Kuruluşun yükümlülükleri ile özkaynak benzeri çıkarıldıktan sonra ortakların varlıklar üzerindeki haklarını ifade eder.

Özkaynak Benzeri: Kuruluş tarafından kâr paylaşımı ya da katılım esasına göre yatırım amacı ile alınan fonları temsil eden mali tablonun bir unsurudur. Özkaynak benzeri:

i. Özkaynağın temel özelliklerinin tümüne sahiptir. Zararın oluşması durumunda (ihmal, kusur ya da sözleşme şartlarının ihlali kanıtlanmadıkça) kuruluş, kaybedilmiş fonları fon sağlayıcılara iade etmekle yükümlü değildir. Fon sağlayıcılar, dayanak varlıkları ya da işletmelerde kalan hakları paylaşırlar,

ii. Bazı yükümlülüklerin özelliklerini taşırlar. Vadesi veya itfa/tasfiye gibi bir satım opsiyonu bulunur,

iii. Bazı spesifik özellikleri barındırmaktadır. Fon sağlayıcıların hakları, kuruluşun tümü üzerinde değil, sadece dayanak varlıklar ya da işletme ile sınırlıdır. Buna ek olarak, fon sağlayıcılar sadece ortaklara ait özkaynaklar ile ilişkilendirilen belirli haklara sahip değillerdir.

Katılım Finans Esas ve Standartları: Uygun olması durumunda aşağıdaki hiyerarşide tanımlanan “esas ve standartları” içermektedir:

i. Katılım finansa ait esas ve standartlar,

ii. İlgili ülkedeki düzenleyici kurumlarca yayımlanan düzenlemeler,

iii. Mevcut olması durumunda Merkezi Katılım Finans Danışma Kurulu kararları,

iv. KGK'nin yayımladığı, katılım finans esas ve standartlarını barındıran ilgili KFMS hükümleri,

v. Kuruluşun danışma komitesinin verdiği onaylar ve aldığı kararlar.

Özel Amaçlı İşletme (ÖAİ): Dar kapsamda, belirli ve geçici finansal hedeflere ulaşabilmek için oluşturulmuş tüzel bir kişiliktir.

Sukuk: Sukukun değeri tahsil edildikten, katılım kapandıktan ve sukukun ihraç edilme amacı ile toplanan fonlar kullanıldıktan sonra maddi varlıkların, hizmetlerin ve kullanım haklarının ya da belli projelerin ve özel yatırım faaliyetlerinin sahipliğine ait bölünmemiş payları temsil eden eşit değere sahip sertifikalardır.

Zekât: Cari yılda belirli seviyede varlığa sahip olunması durumunda belirli kişilere ödenebilen bir hak veya yükümlülüktür. Bir Müslümanın dini sorumluluğunu oluşturmaktadır. Farklı kuruluşlardaki hukuki ortama bağlı olarak, kuruluşça ödenmesi gerekebilir ya da paydaşların kişisel mükellefiyetleri olabilir.

Tablo 3. Finansal tablo seti

ST. NO.:	FFMS-1	ST. NO.:	KFMS-1
1.	Finansal Durum Tablosu	1.	Finansal Durum Tablosu
2.	Gelir Tablosu	2.	Gelir ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (ya da Gelir Tablosu ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu)
3.	Nakit Akış Tablosu	5.	Nakit Akış Tablosu
4.	Ortaklara Ait Özkaynak Değişim Tablosu veya Dağıtılmamış Kârlar Tablosu	4.	Ortaklara Ait Özkaynak Değişim Tablosu

5.	Kısıtlanmış Yatırımlar Değişim Tablosu		Karşılığı yok.
6.	Zekât ve Sadaka Fonunun Kaynakları ve Kullanımları Tablosu (Katılım Bankası Zekâti Toplama ve Dağıtma Sorumluluğunu Yüklendiğinde)	7.	Önemli Muhasebe Politikaları ve Diğer Açıklamaları İçeren Dipnotlar
7.	Karz Fonunun Kaynakları ve Kullanımları Tablosu	7.	Önemli Muhasebe Politikaları ve Diğer Açıklamaları İçeren Dipnotlar
8.	Finansal Tablo Dipnotları	7.	Önemli Muhasebe Politikaları ve Diğer Açıklamaları İçeren Dipnotlar
9.	Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve’de Belirtildiği Şekilde Finansal Tablo Kullanıcılarının İhtiyaç Duyduğu Bilgilerin Sağlanmasına Yardımcı Olacak Her Türlü Tablo, Rapor ve Diğer Veriler. (Paragraf 2)		Karşılığı yok.
	Karşılığı yok.	3.	Özkaynak Benzeriyle İlgili Gelir ve Dağıtım Tablosu (Uygulanabilir Olduğu Durumda)
	Karşılığı yok.	6.	Yönetilen Bilanço Dışı Varlıklara Ait Değişim Tablosu

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3’ün numaralandırılmasında ilgili standartlardaki sıralamalar esas alınmıştır. Daha iyi anlaşılabilmesi için aynı finansal tablolar yan yana getirilmiştir. Diğer standartta olmayan mali tabloların yan satırı boş bırakılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde katılım bankaları, KMSF-1’de tek bir gelir ve diğer kapsamlı gelir tablosu ya da iki ayrı tablo şeklinde gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosu sunabilmektedir. FFMS-1’de ise sadece gelir tablosu sunulabilmekteydi. FFMS-1’de bulunan zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu ile karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu KFMS-1’de bulunmamaktadır. KFMS-1’de bu tabloların uygulama biçimleri finansal tablolarda ayrı bir dipnot şeklinde açıklanmaktadır. Bu dipnot, zekât ve sadaka fonunun kaynaklarının ve kullanımının kapsadığı dönemi açıklamaktadır. FFMS-1’de bulunan kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu KFMS-1’de bulunmamaktadır. KFMS-1’de bulunan özkaynak benzeriyle ilgili gelir ve dağıtım tablosu, ortaklara ait özkaynak değişim tablosu ve yönetilen bilanço dışı varlıklara ait değişim tablosu ise FFMS-1’de bulunmamaktadır. FFMS-1’de kavramsal çerçevede belirtilen açıklamalara sadık kalarak mali tablo kullanıcılarının ihtiyaç duyabileceği bilgilerin sağlanmasına yardımcı olabilecek her türlü tablo, rapor ve diğer verilere yer verilirken, KFMS-1’de böyle bir şey mevcut değildir. KFMS-1’de tablo sayısı azaltılarak katılım bankaları mali külfetten kurtarılabilir.

Tablo 4. FFMS-1 ve KFMS-1’in mukayesesi

	FFMS-1	KFMS-1
1	Doğru ve Gerçeğe Uygun Sunum İlkesi	
	Tanımına ve • Uyumluluk beyanına aykırı durumlarda yapılması gerekenlere yer verilmemiştir.	Tanımına ve • Uyumluluk beyanına aykırı durumlarda yapılması gerekenlere yer verilmiştir.

2	Muhasebe Politikaları	<ul style="list-style-type: none"> Tanımına, açıklanması gereken muhasebe politikalarına, muhasebe politikalarındaki değişikliklere yer verilmiştir. Muhasebe politikalarının uygun olmadığı durumlara yer verilmemiştir. 	<ul style="list-style-type: none"> Tanımına, açıklanması gereken muhasebe politikalarına, muhasebe politikalarındaki değişikliklere yer verilmiştir. Muhasebe politikalarının uygun olmadığı durumlara yer verilmiştir.
3	Muhasebe Tahmini	Tanımına yer verilmemiştir.	Tanımına yer verilmiştir.
4	Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	Tanımına yer verilmemiştir. <ul style="list-style-type: none"> Olayların sonuçlarının katılım bankası üzerindeki finansal etkisinin belirtilmesi istenmiştir. 	Tanımına yer verilmiştir. <ul style="list-style-type: none"> Olayları; düzeltme gerektiren olaylar ve düzeltme gerektirmeyen olaylar olarak ikiye ayırmıştır.
5	Tam Set Finansal Tablo Hazırlanış Şekilleri	Bulunmaktadır.	Bulunmamaktadır.
6	Katılım Finans Ürünlerinin Tanımı	Bulunmamaktadır.	Bulunmaktadır.
7	Katılım Finans Ürünlerinin Tanımı	Bulunmaktadır.	Bulunmamaktadır.

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

KFMS-1’de doğru ve gerçeğe uygun sunum ilkesine yer verilmiştir. Gerçeğe uygun sunum ilkesi katılım bankalarının finansal tablolarını; kuruluşun finansal durumunu, finansal performansını ve nakit akışlarını doğru ve gerçeğe uygun bir şekilde hazırlamasını öngörür. Diğer bir ifade ile doğru ve gerçeğe uygun sunum; varlık, yükümlülük, özkaynak benzeri, gelir ve giderin kavramsal çerçevede belirtilen ilke, esas ve tanımlara uygun olarak sunulmasıdır. Katılım bankalarının uyumluluk beyanında bulunabilmesi için KMFS-1’de belirtildiği şekilde finansal tablolarını hazırlaması gerekir. Katılım bankası yönetimi, KFMS-1’e göre hazırlanan finansal tablolarda kullanıcıların hatalı karar almasına neden olabilecek yanıltıcı bilgilerin olduğunu tespit etmesi durumunda; standardın ilgili hükmünü uygulayabilir.

Muhasebe politikalarında ise; tanımı, açıklanması gereken muhasebe politikaları ve muhasebe politikalarındaki değişiklikler açısından bir farklılık görülmemiştir. Böyle olmakla birlikte KFMS-1’de FFMS-1’den farklı olarak muhasebe politikasının uygun olmadığı durumlardan söz edilmiştir. Buna göre bir muhasebe politikası; KFMS’lerle uyumuyorsa, katılım finansın esas ve standartlarına aykırıysa ve işlemin ekonomik niteliğini yansıtmıyor ise uygun olarak değerlendirilmemektedir. Uygun olmayan muhasebe politikasının uygulanması, muhasebe politikasının mali tablolarda açıklanması ya da mali tablolara açıklayıcı dipnotların eklenmesi yolu ile uygun hale getirilemez. (Paragraf 35 ve 36). KFMS-1’de muhasebe tahmini kavramının tanımına yer verilirken, FFMS-1’de tanımına yer verilmemiştir. KFMS-1’e göre muhasebe tahmini, finansal tablolarda bulunan ve kesin olarak ölçüm yöntemi bulunmayan bir kalem tutarının yaklaşık olarak belirlenmesidir. Muhasebe tahminleri genel olarak mesleki muhakemeye ve uzman bilgisine dayanmaktadır. Bir varlığın faydalı ömrünün ya da kalıntı değerinin yaklaşık olarak belirlenmesi muhasebe tahminine örnek olarak verilebilir (Paragraf 34). Muhasebe tahminindeki değişiklikler ve önceki dönem finansal tablolarındaki hataların düzeltilmesi bakımından incelendiğinde ise, her iki standart arasında bir farklılık bulunmamıştır.

KFMS-1 raporlama döneminden sonraki olayların tanımını yaparken, FFMS-1'de böyle bir tanımlama bulunmamaktadır. KFMS-1'ye göre raporlama döneminden sonraki olaylar, bilanço tarihi ile mali tabloların onaylandığı tarih arasında gerçekleşen olaylardaki ve koşullardaki değişikliklerdir. FFMS-1, raporlama döneminden sonraki önemli olayları ve bu olayların sonuçlarının katılım bankası üzerindeki finansal etkisini belirtilmesini istemiştir. KFMS-1 ise bu olayları düzeltme gerektiren olaylar ve düzeltme gerektirmeyen olaylar olarak ikiye ayırmış ve bunlar hakkında bilgi vermiştir. Buna göre raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektiren olaylar, bilanço tarihinden sonra meydana gelen ve bilanço tarihi itibari ile bulunmakta olan durumları teyit eden olaylardır. Kuruluş, raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektiren olayları mali tablolara yansıtma için gereken düzeltmeleri yapar. Raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektirmeyen olaylar ise, bilanço tarihinden sonra oluşan ve bilanço tarihi itibari ile mevcutta olmayan durumları teyit eden olaylardır. Kuruluş, raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektirmeyen olayları göstermek amacıyla finansal tablolara almış olduğu tutarlar üzerinde herhangi bir düzeltmeye gitmez.

FFMS-1 tam set finansal tabloların örnek şablonlarına yer verirken, KFMS-1 buna yer vermemiştir.

FFMS-1 istisna, murâbaha, müşâreke, mudârebe, selem gibi katılım finans ürünlerinin tanımlarına yer verirken; KFMS-1'de bu tanımlara yer verilmemiştir.

FFMS-1'de Tanımlanan Katılım Bankası Ürünleri

İstisnâ: Alıcının ürünün özelliklerini ve fiyatını önceden belirleyerek bu ürünü üretmesi için satıcıyla yapılan sözleşmeye istisna sözleşmesi denir. İstisnâ sözleşmesi ile satış anında mevcutta olmayan bir ürünün satışı yapılmış olur. Bu sözleşme kapsamında bedel, vadeli olarak ödenebileceğinden normal satış işlemine de benzer niteliktedir. İstisna sözleşmesinde mevcut olmayan bir ürünün satışının yapılması durumu selem sözleşmesine benzemektedir. Ancak, İstisnâ sözleşmesinin bedeli selem gibi anlaşma tamamlandığı zaman ödenmez. Her ikisi de emek gerektiğinden dolayı, İstisnâ sözleşmesinin diğer bir özelliği ise, İcar'a (istihdama) benzemesidir.

Murâbaha: Ürünlerin maliyetine önceden belirlenmiş olan bir kâr marjının eklenerek satılmasıdır. Murâbaha satışının iki çeşidi vardır. İlkinde, katılım bankası, ürünleri satın alarak herhangi bir müşteriden satın alma taahhüdü almaksızın bu ürünleri satışa sunar. İkincisinde; katılım bankası, müşterilerce sipariş edilen bir ürünü üçüncü bir taraftan satın alarak söz konusu müşteriye ürünü satar.

Müşâreke: Katılım bankası ile katılım bankasının müşterileri arasında; yeni bir projeyi ya da mevcutta olan bir projeyi tamamlamak amacıyla yapılan ortaklıktır. Bu ortaklığın sermayesi eşit veya farklı oranlarda olabilir. Her bir tarafın sabit ya da azalan bir biçimde sermaye sahibi olması da mümkündür. Ayrıca kâr önceden anlaşıldığı şekilde ortaklar arasında pay edilir. Zarar söz konusu olduğunda, ödenmiş sermaye ölçüsünde paylaşılır. Farklı bir biçimde uygulanmasına izin verilmemiştir.

Mudârebe: Taraflardan birinin sermaye, diğerinin ise emek ortaya koymasıyla oluşan kâr ortaklığıdır. Yatırım hesabı sahipleri (fon sağlayıcılar) ile katılım bankası arasında gerçekleşmektedir. Katılım bankası; yatırım hesabı sahiplerinin fonlarını kabul edeceğini bildirir. İki taraf arasında anlaşılan şekilde kârın paylaşılmasını ister. Bunun yanı sıra taraflar, kendilerine ait kusur, ihmal ya da sözleşmeye aykırı durumlar haricinde zararın oluşması durumunda ise bunun fon sağlayıcılar tarafından karşılanması gerektiğine ait isteğini bildirir. Bu durumlarda (kendisine ait kusur, ihmal ve sözleşmeye aykırı durumlar) meydana gelen zararları katılım bankası karşılar. Mudârebe sözleşmesi; kendi adına ya da yatırım hesabı sahipleri adına fon sağlayıcı olan katılım bankasıyla işletme sahipleri veyahut çiftçiler, tacirler vb. içerecek şekilde diğer esnaflar arasında gerçekleştirilebilmektedir. Spekülasyon olarak bilinen, alım ve satım işlemlerinde yüksek risk unsurunu barındıran işlemlerden farklıdır.

Standartta mudarebe sözleşmesinin tanımı yapılmış, kullanılan fonun içeriği de tanımlanmaya çalışılmıştır. Standartta olayın kendisi ve girişimde kullanılan fonun mahiyeti anlatılmıştır. Kullanılacak olan girişim sermayesinin katılım bankasının öz sermayeden sağlanması veya mudilerin getirdikleri fonlarla sağlanması konusunda açıklama yapılmaya çalışılmıştır.

Selem: Bir malın belirlenen koşullarda peşin ödeme ile ileri bir zamanda teslim alınmak üzere satın alınması ya da peşin ödeme ile ileri bir zamanda teslim edilmek üzere satılmasıdır.

Finansal Durum Tablosu Açısından Mukayese

Tablo 5. Finansal durum tablosu açısından FFMS-1 ve KFMS-1'in mukayesesi

	FFMS-1	KFMS-1
1	Vadelerine Göre Sınıflandırma	<ul style="list-style-type: none"> Varlıklarda ve kaynaklarda kısa ve uzun vade ayrımı yapılmamıştır.
2	Nakit Bakiyesi Ayrımı	<ul style="list-style-type: none"> Bulunmamaktadır.
3	Murâbaha, Selem, İstisnâ ve Diğer Alacaklar	<ul style="list-style-type: none"> Ticari alacak denilmiştir.
4	Zekât Yükümlülüğü	<ul style="list-style-type: none"> Hukuki ve isteğe bağlı yükümlülükler şeklinde ayrıştırmaktadır.
5	Ödenecek Vergiler	<ul style="list-style-type: none"> Böyle bir ayrıştırma bulunmamaktadır.
6	İcare	<ul style="list-style-type: none"> Böyle bir ayrıştırma bulunmamaktadır.
7	İcare, Menkul Kıymet Yatırımları, Diğer İşletmelerdeki Yatırımlar, Kiralama Amaçlı Edinilen Varlıklar Kalemleri	<ul style="list-style-type: none"> Bulunmamaktadır.
8	İştiraklerdeki ve Ortak Girişimlerdeki Yatırımlar, Sukuk, Pay ve Diğer Menkul Kıymetlere Yapılan Yatırımlar, Gelecekte Teslim Edilmek Üzere Edinilen Varlıklar, Kullanım Hakkı Varlığı, Maddi Olmayan Duran Varlıklar Kalemleri	<ul style="list-style-type: none"> Bulunmamaktadır.
9	Cari Hesaplar, Tasarruf Hesapları, Diğer Katılım Bankalarının Hesapları, Selem Borçları, İstisnâ Borçları Kalemleri	<ul style="list-style-type: none"> Bulunmamaktadır.
10	Diğer Taraflara Borçlar, Yükümlülük	<ul style="list-style-type: none"> Bulunmamaktadır.

Türündeki Kalemleri	Sukuk		
---------------------	-------	--	--

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, FFMS-1'de varlıklar ve yükümlülükler kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmamıştır. KFMS-1'de ise ülkedeki düzenleyici kurumlar zorunlu tutuyorsa ya da ülkedeki uygulamalara göre kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılabilmesi ifade edilmiştir. Diğer bir ifade ile KFMS-1'de varlık ve yükümlülüklerin kısa ve uzun vade sınıflandırılmasında bir zorunluluk getirilmemiştir. KFMS-1, düzenleyici kurumların ve ülkedeki uygulamaların dikkate alınarak sınıflandırmanın yapılabileceğini öngörmüştür. KGK katılım bankalarının varlık ve yükümlülüklerinde kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırma yetkisini kendisinde tutmaktadır. Katılım bankalarının varlık ve yükümlülüklerini kısa ve uzun vadeli sınıflandırabilmeleri KGK'nin bunu zorunlu kılması durumunda mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

KFMS-1'de nakit bakiyesi, eldeki nakit bakiyesi ile bankalardaki nakit bakiyesi şeklinde ayrıştırılmasını isterken; FFMS-1 böyle bir ayrımı istememektedir. Bundan KFMS-1'in nakit bakiyesinin kasada mı başka bankalarda mı olduğunu ayrıntı olarak tablolarda gösterilmesini istediği anlaşılmaktadır.

KFMS-1'de Murâbaha, Selem, İstisnâ ve diğer alacaklar gibi ürünlere "ticari alacaklar" denilirken; FFMS-1'de bunlara sadece "alacaklar" denilmiştir. KFMS-1 bu tür alacakların ticari alacaklar kapsamında olduğunu belirtmiştir.

KFMS-1'de İcâre kavramı icare ve icare müntehiye bitemlik olarak ikiye ayrıştırılmıştır. KFMS-1 kiraya verilen varlığın vade bitiminde mülkiyetinin devri durumunda "icare alacakları", mülkiyetin devredilmemesi durumunda da "icare varlıkları" olarak tasnif edilmesini belirtmiştir. FFMS-1'de böyle bir kavrama ve böyle bir ayrıma yer verilmemiştir. Bu konu FFMS-8'de detaylı olarak işlenmiştir. Bundan dolayı da FFMS-1'de yer verilmemiş olabilir. FFMS-8'de icare konusu detaylı olarak açıklanmasına rağmen, KFMS-1 finansal durum tablosunda bu kavram kullanıldığından dolayı kısaca açıklama ihtiyacı hissedilmiştir.

İştiraklerdeki ve ortak girişimlerdeki yatırımlar, sukuk, pay ve diğer menkul kıymetlere yapılan yatırımlar, gelecekte teslim edilmek üzere edinilen varlıklar, kullanım hakkı varlığı, maddi olmayan duran varlıklar kalemlerine KFMS-1'de yer verilmiştir. Bu kalemlere FFMS-1'de yer verilmemiştir. Menkul kıymet yatırımları, stoklar, diğer işletmelerdeki yatırımlar, kiralama amaçlı edinilen varlıklar kalemlerine FFMS-1'de yer verilmiş KFMS-1'de yer verilmemiştir.

Gayrimenkul yatırımları, mudârebe finansmanı, müşâreke finansmanı, önemli türleri ve ilgili birikmiş amortisman açıklamaları ile birlikte maddi duran varlıklar, önemli türleri ve açıklamaları ve diğer varlık kalemleri her iki standartta da bulunmaktadır.

Finansal durum tablosu ya da finansal tablo dipnotlarında açıklanması gereken yükümlülüklerin içeriğinde de birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Cari hesaplar, tasarruf hesapları ve diğer hesaplar ile her bir hesap kategorisi için ayrı ayrı açıklama, diğer katılım bankalarının hesapları, selem borçları, istisnâ borçları kalemleri FFMS-1'de bulunup KFMS-1'de bulunmamaktadır. Diğer taraflara borçlar, yükümlülük türündeki sukuk kalemleri ise KFMS-1'de bulunup FFMS-1'de bulunmamaktadır. KFMS-1 zekât yükümlülüğünü, hukuki ve isteğe bağlı yükümlülükler şeklinde ayrıştırırken; FFMS-1 de böyle bir ayrıştırma yapılmamıştır. KFMS-1, ödenecek vergileri, cari ve ertelenmiş dönemler şeklinde ayrıştırırken, FFMS-1'de böyle bir ayrıştırma yapılmamıştır.

Tablo 5'te FFMS-1 ve KFMS-1 arasındaki farklılıklar topluca görülmektedir. FFMS-1 ile KFMS-1 arasındaki farklılığın temel nedeni KGK'nin Katılım Finans Muhasebe Standardının da Türkiye Muhasebe Standartlarına benzetilmeye çalışılmasıdır. Tablodan da anlaşılacağı gibi KGK finansal durum tablosunu sadeleştirmeye çalışmıştır. Böyle olmakla birlikte FFMS-1'e göre hazırlanan finansal durum tablosunda yapılan işlemlerle ilgili daha detaylı bilgi verildiği de gözden kaçırılmamalıdır.

Gelir Tablosu Açısından Mukayese

Tablo 6. Gelir Tablosu Açısından FFMS-1 ve KFMS-1'in Mukayesesi

	FFMS-1	KFMS-1
Yayınlanması Gereken Gelir Tablosu Türü	<ul style="list-style-type: none">Sadece gelir tablosu yayınlanmaktadır.	<ul style="list-style-type: none">Sadece ya gelir tablosunu ya da diğer kapsamlı gelir tablosunu yayımlayabilir.veyaHer ikisi birden yayımlayabilecektir.
Ticari Kaynaklı Gelir ve Kazanç, İcâre Müntehiye Bittemlik, Katılımcı Yatırımlar ve Sukuk, Pay ve Diğer Menkul Kıymetlere Yapılan Yatırımlar, Ticari Kaynaklı Karşılıklar ve Zararlar, Gerçeğe Uygun Değeri ile Gelir Tablosunda Gösterilen Yatırımlardan Elde Edilen Gelir ve Kazanç, <u>Yönetilen Bilanço Dışı Varlıklardan Elde Edilen Gelir, İştiraklerden Elde Edilen Gelir, Diğer Ücret, Komisyon ve İlgili Giderler, Özkaynak Benzeri Öncesi Net Kâr (Zarar), Özkaynak Benzeri Sahiplerinin Kârları (Zararları) Kalemleri</u>	<ul style="list-style-type: none">Bulunmamaktadır.	<ul style="list-style-type: none">Bulunmaktadır.
Yatırımlardan Elde Edilen Hasılat ve Kazançlar, Yatırımlardan Kaynaklanan Gider ve Zararlar, Yatırımlardan Elde Edilen Kâr (Zarar), Mudârib Olarak Katılım Bankasının Payı Öncesi Kısıtlanmamış Yatırım Hesabı Sahiplerinin Yatırımlardan Kaynaklanan Kârdaki	<ul style="list-style-type: none">Bulunmaktadır.	<ul style="list-style-type: none">Bulunmamaktadır.

(Zarardaki) Payı, Katılım Bankasının Yatırımlardan Kaynaklanan Kârdaki (Zarardaki) Payı, Mudârib Olarak Katılım Bankasının Kısıtlanmamış Yatırım Kârındaki (Zararındaki) Payı, Mudârib Olarak Katılım Bankasının Kısıtlanmış Yatırım Kârlarındaki Payı, Yatırım Temsilcisi Olarak Katılım Bankasının Kısıtlanmış Yatırımlar İçin Sabit Ücreti Kalemleri		
Genel Yönetim Giderleri, Zekât ve Vergi Öncesi Net Kâr (Zarar), Zekât ve Net Kâr (Zarar) Kalemleri	• Bulunmaktadır.	• Bulunmaktadır.

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6'da görüldüğü üzere FFMS-1'de finans kuruluşlarının sadece gelir tablosu yayınlaması istenmektedir. KFMS-1'de ise iki durum söz konusudur. Birinci durumda, finans kuruluşunun ya sadece gelir tablosunun veya diğer kapsamlı gelir tablosunun yayınlaması istenmektedir. İkinci durumda ise, her ikisinin birden yayınlanabileceği ifade edilmiştir.

Tablo 6'da görüldüğü üzere, ticari kaynaklı gelir ve kazanç, icâre müntehiye bittemlik, katılımcı yatırımlar ve sukuk, pay ve diğer menkul kıymetlere yapılan yatırımlar, ticari kaynaklı karşılıklar ve zararlar, gerçeğe uygun değeri ile gelir tablosunda gösterilen yatırımlardan elde edilen gelir ve kazanç, yönetilen bilanço dışı varlıklardan elde edilen gelir, iştiraklerden elde eden gelir, diğer ücret, komisyon ve ilgili giderler, özkaynak benzeri öncesi net kâr (zarar), özkaynak benzeri sahiplerinin kârları (zararları) gibi kalemler KFMS-1'de bulunup FFMS-1'de bulunmamaktadır.

Yatırımlardan elde edilen hasılat ve kazançlar, yatırımlardan kaynaklanan gider ve zararlar, yatırımlardan elde edilen kâr (zarar), mudârib olarak katılım bankasının payı öncesi kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerinin yatırımlardan kaynaklanan kârdaki (zarardaki) payı, katılım bankasının yatırımlardan kaynaklanan kârdaki (zarardaki) payı, mudârib olarak katılım bankasının kısıtlanmamış yatırım kârındaki (zararındaki) payı, mudârib olarak katılım bankasının kısıtlanmış yatırım kârlarındaki payı, yatırım temsilcisi olarak katılım bankasının kısıtlanmış yatırımlar için sabit ücreti kalemleri ise FFMS-1'de bulunup KFMS-1'de bulunmamaktadır.

Genel yönetim giderleri, zekât ve vergi öncesi net kâr (zarar), zekât ve net kâr (zarar) kalemleri ise her iki standartta da bulunmaktadır. Tablo 6'da FFMS-1 ve KFMS-1'e göre gelir tablosunun mukayesesi toplu olarak görülmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi FFMS-1'e göre düzenlenen gelir tablosunda sadece katılım bankacılığı ile ilgili yapılan işlemlerden sağlanan gelirler tanımlanmıştır. KFMS-1'e göre içerik daha da genişletilmiştir. Bireysel emeklilik ve sigorta faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin de gösterilebileceği gelir tablosu formatı oluşturulmuştur. Dolayısıyla KGK katılım bankalarının faaliyet alanları daha da genişletmiştir.

Ortaklara Ait Özkaynak Değişim Tablosu Açısından Mukayese

Herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

Nakit Akış Tablosu Açısından Mukayese

Tablo 7. *Nakit akış tablosu açısından FFMS-1 ve KFMS-1'in mukayesesi*

	FFMS-1	KFMS-1
Nakit Bölümleri	<ul style="list-style-type: none">• Esas faaliyetlerden• Yatırım faaliyetlerinden• Finansman faaliyetlerinden	<ul style="list-style-type: none">• Esas faaliyetlerden• Yatırım faaliyetlerinden• Finansman faaliyetlerinden
Nakit Bölümlerinin Ana Bileşenlerinin Açıklanması	<ul style="list-style-type: none">• İstenmiştir.	<ul style="list-style-type: none">• İstenmemiştir.
Nakit Bölümlerinin Tanımı	<ul style="list-style-type: none">• Bulunmamaktadır.	<ul style="list-style-type: none">• Bulunmaktadır.

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 7’de görüldüğü gibi KGK nakit akış tablosunda da birtakım değişikliklere gitmiştir. Her iki standartta da nakit akış tablosu esas, yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit akışları şeklinde sınıflandırılmıştır. Ancak FFMS-1’de, tabloda her bir nakit akış kategorisinin ana bileşenlerinin açıklanması istenmiştir. KFMS-1’de bu ayrımların tanımına yer verilirken, FFMS-1’de bu tanımlamalar bulunmamaktadır.

KFMS-1’de nakit akış tablosunun bölümlerinde görülecek olan nakit akışlarının neler olması gerektiği açıklanmıştır. Buna göre;

Esas faaliyetlerden nakit akışlarında olağan işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Esas faaliyetlerden nakit akışının ilgili işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesindeki ve büyütebilmesindeki kabiliyetini göstermesinde bir kriter olduğu ifade edilmiştir.

Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları sermaye harcamalarını, stratejik yatırım faaliyetlerini ve bunların nakit akışlarını içermektedir.

Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarında daha çok kuruluş sahiplerinden sağlanan nakit giriş ve çıkışlarının takip edildiği bölümdür. Ayrıca buna ilaveten, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışları da bu bölümde takip edilmektedir.

FFMS-1 VE KFMS-1’İN KELİME BULUTU ANALİZİ VE KELİME KOMBİNASYONU ANALİZİ

Çalışmada FFMS-1 ve KFMS-1’de kullanılan kelimelerin frekans analizi yapılmıştır. Bu analiz için MAXQDA 24 programı kullanılmıştır. FFMS-1 ve KFMS-1’deki kelime bulutu ve kelime kombinasyonu analizi yapılmıştır. Böylelikle tek ve iki kelimeli sözcüklerin tekrarlanma sıklığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Standartların hangi kavramlara ne sıklıkta değindiği bulunmaya çalışılmış FFMS-1 ile KFMS-1 arasında bir mukayese yapılmıştır. Böylece kullanılan kavramlardan hareketle standardın çıkış felsefesi anlaşılmaya çalışılmıştır.

MAXQDA 24 programında tek kelime sıklığının ölçülmesine “kelime bulutu” iki kelime sıklığının ölçülmesine ise “kelime kombinasyonu” denilmektedir. FFMS-1’den KFMS-1’e geçişteki amaç, katılım bankacılığının bireysel emeklilik ve sigortacılık işlemlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesidir. Bu geçiş sonucunda kullanılan kavramlarda değişim olup olmadığı araştırılmaya çalışılmıştır. MAXQDA 24 programına göre kelime bulutunda yer alan sözcüklerin font büyüklüğü, standartta geçen kelimelerin tekrarlanma sıklığı ile orantılıdır.

FFMS-1 ve KFMS-1 Kelime Bulutu Analizi

Bu başlık altında FFMS-1 ve KFMS-1’de bir kelimenin geçme sıklığı analiz edilmiştir. Kelime bulutunda 10 ve üzeri tekrarlanan sözcükler dikkate alınmıştır. Tablo 7’de “belge içinde %” sütunu ile buluttaki kelimelerin toplam içerisinde geçme yüzdesi belirtilmiştir.

Şekil 1. FFMS1'in kelime bulutu

Şekil 1’de FFMS-1 kelime bulutu gösterilmiştir. Buna göre; katılım, finansal, yatırım, finans, faizsiz ve muhasebe gibi kelimelerin öne çıktığı görülmektedir. En çok değinilen “katılım” kelimesi 234 kez tekrarlanmıştır. İkinci en sık değinilen “finansal” terimi 204 kez tekrarlanmıştır. Üçüncü en sık değinilen “yatırım” kelimesi ise 122 kez tekrarlanmıştır.

Şekil 2. KFMS-1'in kelime bulutu

Şekil 2’de ise KFMS-1 kelime bulutu gösterilmiştir. Buna göre; finansal, kuruluş, özkaynak, yatırım, gelir ve katılım gibi kelimelerin öne çıktığı görülmektedir. En çok değinilen “finansal” kelimesi 190 kez tekrarlanmıştır. İkinci en sık değinilen “kuruluş” terimi 76 kez tekrarlanmıştır. Üçüncü en sık değinilen “özkaynak” kelimesi ise 73 kez tekrarlanmıştır.

Daha önce de ifade edildiği gibi, FFMS-1’de sadece katılım bankacılığı ile ilgili yapılan işlemler tanımlanırken, KFMS-1’de bu kapsam daha da genişletilerek bireysel emeklilik ve sigorta şirketleri ile ilgili yapılan işlemlere de yer verilmiştir. Şekil 1 ve şekil 2 de bu bilgiyi destekler niteliktedir. Şekil 1’de katılım kelimesi daha çok tekrarlanırken şekil 2’de kuruluş kelimesi daha çok tekrarlanmıştır.

Tablo 8. KFMS-1 ve FFMS-1 kelime bulutu tablosu

SÖZCÜK	KFMS-1		FFMS-1	
	FREKANS	BELGE İÇİNDE %	FREKANS	BELGE İÇİNDE %
Finansal	190	3,50	204	3,93
Kuruluş	76	1,40	-	-
Özkaynak/lar	91	1,67	10	0,19
Yatırım	69	1,27	122	2,35
Gelir	62	1,14	13	0,25
Katılım	60	1,10	234	4,51
Değer	50	0,92	-	-
Finans	49	0,90	104	2,00
Kâr	44	0,81	28	0,54
Muhasebe	44	0,81	97	1,87
Nakit	35	0,64	70	1,35
Raporlama	33	0,61	-	-
Tablo	28	0,52	12	0,23
Bilanço	26	0,48	-	-
Varlık	22	0,41	20	0,39
Kazanç	19	0,35	10	0,19
Ekonomik	16	0,29	-	-
Revize	16	0,29	-	-
Yükümlülükler	16	0,29	13	0,42
Zarar	15	0,28	11	0,21
Fon	13	0,24	-	-
İşlem	13	0,24	-	-
Yönetim	12	0,22	-	-
Değişim	11	0,20	15	0,29
Kontrol	11	0,20	-	-
Maliyet	11	0,20	-	-
Pay	11	0,20	-	-
Sermaye	11	0,20	12	0,22
Sunum	11	0,20	52	1,00
Faaliyet	10	0,18	-	-
Sadaka	10	0,18	11	0,21
Faizsiz	-	-	102	1,96
Kısıtlanmış	-	-	54	1,04
Zekât	-	-	44	0,85
Mudarib	-	-	16	0,31
Alacaklar	-	-	14	0,27
Hasılat	-	-	13	0,25
Mudarebe	-	-	13	0,25
İstisnâ	-	-	11	0,21
Murabaha	-	-	10	0,19
Vergi	-	-	10	0,19
Yasal	-	-	10	0,19

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 8’de görüldüğü gibi her iki standartta 42 adet 10 ve üzeri tekrarlanan kelime tespit edilmiştir. Sadece KFMS-1’de tekrarlanan kelime sayısı 15 adet iken, sadece FFMS-1’de tekrarlanan kelime sayısı 11 adettir. Ortak tekrarlanan kelime sayısı ise 16 adettir. KFMS-1’de olup FFMS-1’de olmayan dikkat çeken kelimeler kuruluş, raporlama, bilanço, değer ve revizedir. FFMS-1’de olup KFMS-1’de olmayan dikkat çeken kelimeler faizsiz, zekât, mudarib ve hasılatdır. Her ikisinde ortak dikkat çeken kelimeler ise finansal, yatırım, finans ve muhasebedir. Bu farkın temel nedeni, katılım bankalarının yeni fonksiyon üstlenmesi olarak ifade edilebilir.

FFMS-1 ve KFMS-1 Kelime Kombinasyonu Analizi

Şekil 3. FFMS-1’in Kelime Kombinasyonu

Kelime kombinasyonunda en az 3 ve üzeri tekrarlanan sözcükler dikkate alınmıştır. Kelime bulutunda yer alan sözcüklerin font büyüklüğü, standartta değinilen kelimelerin tekrarlanma sıklığı ile orantılıdır. Şekil 3’te faizsiz finans ve kısıtlanmamış yatırım kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. En çok değinilen “faizsiz finans” kavramı 101 kez tekrarlanmıştır. İkinci en sık değinilen “kısıtlanmamış yatırım” kavramı ise 44 kez tekrarlanmıştır.

Şekil 4. KFMS-1'in Kelime Kombinasyonu

Şekil 4'te katılım finans, finansal tablo ve finansal raporlama kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. En çok değinilen "katılım finans" kavramı 41 kez tekrarlanmıştır. İkinci en sık değinilen "finansal tablo" kavramı 23 kez tekrarlanmıştır. Üçüncü en sık değinilen "finansal raporlama" kavramı ise 13 kez tekrarlanmıştır.

Tablo 9. KFMS-1 ve FFMS Kelime Kombinasyonu Tablosu

KFMS-1			FFMS-1	
SÖZCÜK KOMBİNASYONU	FREKANS	BELGE İÇİNDE %	FREKANS	BELGE İÇİNDE %
Katılım Finans	41	2,17	-	-
Finansal Tablo	23	1,22	-	-
Finansal Raporlama	13	0,69	-	-
Muhasebe Politikaları	8	0,42	-	-
Kredi Zararları	5	0,26	-	-
Nakit Akışları	5	0,26	6	0,4
Yatırım Hesapları	5	0,26	-	-
Özkaynak Değişim	4	0,21	6	0,4
İlişkili Taraf	3	0,16	-	-
Müntehiye Bittemlik	3	0,16	-	-
Ödenmiş Sermaye	3	0,16	7	0,47
Pay Sayısı	3	0,16	-	-
Yatırım Riski	3	0,16	-	-
Yönetim Kurulu	3	0,16	-	-
Faizsiz Finans	-	-	101	6,76
Kısıtlanmış Yatırım	-	-	44	2,94
Duran Varlıklar	-	-	6	0,4
Yatırım Kârları	-	-	4	0,27
Yönetim Giderleri	-	-	4	0,27
Finansal Taahhütler	-	-	3	0,2
Yatırım Birimi	-	-	3	0,2
Yatırım Temsilcisi	-	-	3	0,2

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 9’da görüldüğü gibi her iki standartta 22 adet 3 ve üzeri tekrarlanan kavram tespit edilmiştir. Sadece KFMS-1’de tekrarlanan kelime sayısı 11 adet iken, sadece FFMS-1’de tekrarlanan kelime sayısı 8 adettir. Ortak tekrarlanan kelime sayısı ise 3 adettir. KFMS-1’de olup FFMS-1’de olmayan dikkat çeken kavramlar katılım finans, finansal tablo ve finansal raporlamadır. FFMS-1’de olup KFMS-1’de olmayan dikkat çeken kavramlar faizsiz finans ve kısıtlanmış yatırımdır. Her ikisinde ortak dikkat çeken kavramlar ise nakit akışları, özkaynak değişim ve ödenmiş sermayedir. Bu farkın temel nedeni katılım bankalarına yeni faaliyetlerin tanımlanmasıdır.

SONUÇ

Faizsiz finans sektörü dünyada hızla gelişmektedir. Bu gelişme, birçok yeni yatırım araçlarının ve sözleşmelerinin oluşmasına yol açmıştır. Bu da faizsiz finans sektörünü, küresel finans sektörünün önemli faaliyet alanlarından biri haline getirmiştir. İslamî kuralları esas alan, kâr-zarar ortaklığına dayanan ve yatırımcılara alternatif finansman sağlayan faizsiz finans sistemi, kurulduğu günden günümüze kadar finans sektörü içinde önemini ve pazar payını her geçen gün artırmaktadır.

Faizsiz finans sisteminin süreç içerisinde ihtiyaçların çeşitliliğine paralel olarak faaliyet alanı genişlemiştir. Faizsiz finans sistemine uygun şekilde çalışan katılım bankacılığının yanı sıra sigortacılık ve bireysel emeklilik faaliyetleri de tanımlanmıştır. Faizsiz finans sistemindeki kuruluşlar, Türk Ticaret Kanunu ve Bankacılık Kanunu’na göre, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) düzenlemeleri ile Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGG) tarafından yayınlanan TMS ve TFRS’ye uymak zorundadırlar.

Faizsiz finans kuruluşları İslamî kuralları dikkate alarak yaptıkları birtakım işlemler diğer finans kuruluşlarının işlemlerine benzese de özü itibari ile farklıdır. Söz konusu farklılıkları dikkate alan bu sistem nedeniyle ilgili standartların oluşturulma ihtiyacı hasıl olmuştur. KGG, faizsiz finans alanında yayınlanan uluslararası standartların Türkiye’de uygulanabilmesi için, İslamî Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Kuruluşu (AAOIFI) tarafından yayımlanan standartları esas alarak oluşan Faizsiz Finans Muhasebe Standartları’nı (FFMS) yayınlamıştır. KGG tarafından 2023 yılının sonuna gelindiğinde toplamda 27 adet standart ve 1 adet kavramsal çerçeve yayınlanmıştır.

KGG 2023’te Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS) adını Katılım Finans Muhasebe Standartları (KFMS) olarak değiştirmiştir. Bu isim değişikliği ile birlikte “FFMS-1 Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama” Standardını revize etmiştir. Bu standardın “KFMS-1 Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar (Revize)” olarak adlandırılmıştır. KGG, faizsiz finans sistemi içerisinde bireysel emeklilik ve sigortacılık işlemlerini de tanımlamayı öngörmüştür. Dolayısıyla FFMS-1’in bankacılık işlemleri dışında kalan bireysel emeklilik ve sigortacılık işlemleri için yeterli olmadığı görülmüştür. Bunun üzerine FFMS-1 revize edilerek KFMS-1’e dönüştürülmüştür.

FFMS-1 ve KFMS-1’e şekil olarak bakıldığında; FFMS-1 tek bölümden oluşurken, KFMS-1 iki bölümden oluşmaktadır. FFMS-1’de standardın amacı açıklanmış olmasına karşılık KFMS-1’de standardın amacına yer verilmemiştir. FFMS-1’de finansal tabloların şablonlarına yer verilirken, KFMS-1’de buna yer verilmemiştir. İçerik olarak bakıldığında; FFMS-1 hukuki yapısı, tüm katılım bankaları için geçerliken; KMSF-1 katılım bankalarının yanı sıra vakıf kuruluşları, katılım sigortacılığı şirketleri, katılım finans toplu yatırım programları ve bu kuruluşlara ait özel amaçlı işletmeler için de geçerlidir. FFMS-1’de varlıklar ve yükümlülükler kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmıştır. KFMS-1’de ise varlık ve yükümlülüklerin kısa ve uzun vadeli olarak sınıflanabilmeleri mümkün görülmüştür.

Bu çalışmada, FFMS-1 standardı incelenmiş, bu standardın revize edilmeden önceki hali ile revize edildikten sonraki hali arasında bir mukayese yapılmış, arasındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, FFMS-1 ve KFMS-1’deki bu farklılığı ortaya koymak için kelime bulutu ve kelime kombinasyonu analizi yapılmıştır. Yapılan kelime bulutu analizinde de KGG’nin yapmış olduğu revize ile ilgili bulgular elde edilmiştir. FFMS-1 ve KFMS-1’de kavramların kullanım sıklığının önemli ölçüde değiştirildiği tespit edilmiştir. Bu değişim, faizsiz finans sistemindeki sadece bankacılık

işlemlerini değil aynı zamanda bireysel emeklilik ve sigortacılık işlemlerini de kapsayacak şekilde kurgulanmıştır.

Kelime bulutu analizi sonucunda, KFMS-1'de bulunan kuruluş, raporlama, bilanço, değer ve revize gibi kelimelerin FFMS-1'de olmadığı dikkat çekmektedir. FFMS-1'de yer verilen faizsiz, zekât, mudarib ve hasılat kavramlarına KFMS-1'de yer verilmemiştir. FFMS-1 ve KFMS-1'de ortak bulunan kelimeler ise; finansal, yatırım, finans ve muhasebedir.

Kelime kombinasyonu analizi sonucunda ise KFMS-1'de bulunan katılım finans, finansal tablo ve finansal raporlama kavramlarının FFMS-1'de bulunmadığı tespit edilmiştir. FFMS-1'de bulunan faizsiz finans ve kısıtlanmış yatırım kavramlarının ise KFMS-1'de bulunmadığı tespit edilmiştir. Her ikisinde ortak dikkat çeken kavramlar ise nakit akışları, özkaynak değişim ve ödenmiş sermayedir.

KFMS-1, daha kapsamlı bir yapı sunarken, FFMS-1'e kıyasla farklı kavramlar içermekte, bazı önceki kavramlara ise yer vermemektedir. Yapılan kelime bulutu ve kombinasyon analizleri, KGK'nin bakış açısının değiştiğini, FFMS-1'in dar kapsamlı ve daha İslamî odaklı olduğunu, KFMS-1'in ise daha kurumsal, finansal yapı ve performansa dayalı olduğunu ortaya koymuştur. FFMS-1'in İslami finans ilkelerine daha fazla odaklandığı görülmüştür. Özellikle faizsiz finans, zekât ve mudarebe gibi kavramlar sadece FFMS-1'de yer almaktadır. Bu standart, katılım finansının temel ilkelerini daha doğrudan ve uygulamalı şekilde yansıtmaktadır. KFMS-1, finansal yapı ve performans (öz kaynak, gelir, kazanç, zarar) konularına daha çok yer vermiştir. Bu da, standardın finansal sağlamlık ve bilanço yapısı üzerinde daha fazla durduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada FFMS-1'in revize edilmeden önceki hali ve revize edildikten sonraki hali ana hatlarıyla karşılaştırılıp bir temel oluşturulmuştur. Literatürde bundan sonraki yapılacak çalışmalarda standart bazında daha kapsamlı ve daha geniş karşılaştırmalar yapılabileceği ve yapılan işlemlerin örneklendirebileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

Gökçen, G. ve Gönen, İ. (2017). Katılım Bankalarının Finans Sektörü İçindeki Yeri ve Katılım Bankalarına Yönelik Müşteri Algısı, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 61- 77.

Kartal, M.,T. ve Ay, H. (2019). Türkiye'de Faizsiz Finans Kuruluşları Açısından Bir Dönüm Noktası: Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS) Üzerine Bir İnceleme, *Journal of International Banking Economy and Management Studies*, 2(1), 77-102.

Kaya, Y. ve Utku, M. (2021). Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 8 (FFMS 8 İcare ve İcare Müntehiye Bittemlik) Çerçevesinde Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(4), 693-710. <https://doi.org/10.31460/mbdd.864971>

Kaya, Y. ve Utku, M. (2021). Faizsiz Finans Muhasebe Standartları ve TMS/TFRS Karşısındaki Durumu, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(2), 331-352. <https://doi.org/10.17130/ijmeb.822578>

Özdemir, M. (2010). Faiz (Riba) Kavramlarına İslamî Bir Yaklaşım, *Eskiye Yaz*, 18, 62-76.

Özulucan, A. ve Deran A. (2009). Katılım Bankacılığı ile Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 85-108.

Özulucan, A. ve Özdemir, F. S. (2010). *Katılım Bankacılığı Muhasebe Organizasyonu, Uygulamalar, Finansal Tablolar & Bağımsız Denetim*, Türkmen Kitabevi.

Taşkın, M. (2021). *İslam İktisadı Açısından Faiz ve Kâr Kavramları Mukayesesi*, [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Temel, E. ve Demir, E. (2024). *Covid 19 Salgın Döneminde Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemiyle Değerlendirilmesi*, M. Çelik (Ed), Finans (ss. 31-55), Yaz Yayınları.

www.bddk.org.tr

www.kgk.gov.tr

www.tkbb.org.tr